

G2. OFFENTLIGT GOLV, STORA, ÖPPNA YTOR

MARMOR/KALKSTEN

Allmänt

Modern lokalvård betyder städning med så torra metoder som möjligt av bland annat miljömässiga skäl, men också högt maskinutnyttjande för ökad ekonomi, och förbättrad ergonomi.

Studera också häftet "Natursten, Skötsel inomhus" för mer komplett information!

Regelmässig städning

Avlägsna lös smuts genom torr- eller fuktmoppning. Använd 60 cm mopp eller bredare.

Dosera* såpa/tvållösning i kombinationsmaskin enligt doseringsanvisning.

Skura golvet med en kombinationsmaskin, använd röd rondell alt. borste med komletterande fukt/våtmoppning.

Vid behov efterpolera med polermaskin för ökad ytfinish. Varvtal ca 1000v/min och uppåt. Använd polerrondell.

Efter en tids såp/tvålstädning uppstår det ofta en beläggning av rester av två/såpa och ev. smuts. Denna avlägsnas genom "växelbruk" genom att såpa/tvålen byts mot allrengöringsmedel (pH 7-9) och städas så att golvet blir rent från alla rester. Efter denna djuprengöring städas golvet

med förhöjd såpkoncentration*. Därefter utföres städningen åter med normal såpa/tvållösning. Anpassa rengöringen till slitaget och trafikintensiteten.

* Vid nytt eller nyskurat marmor/kalkstensgolv överdoseras en såpa/tvållösning. Överdoseringen upprepas tills ytan blivit mättad. Överskottet avlägsnas med vatten eller arbetas in med torrpolerering med mjuk rondell (vit)

Fläckborttagning

Som grundregel gäller, ju snabbare fläcken avlägsnas desto större är möjligheten till ett lyckat resultat. Rekommendationer för olika fläcktyper se baksida.

Varning

Marmor och kalksten skadas av syror och sura rengöringsmedel (pH lägre än 7), även fogbruket angrips av syror.

För ytterligare information se: Natursten, Skötsel Inomhus (SSF 2003)

FLÄCKBORTTAGNING

Generellt: Fläckar ska tas bort snabbt för att hindra dem att sprida sig i stenmaterialet. Tränger fläcken djupt ned kan den vara mycket svår eller omöjlig att få bort. Det gäller också att vara försiktig, för att inte förvärma fläcken eller skada stenen. Vår rekommendation ska ses som vägledning och man bör alltid först välja enkla metoder framför kemikalier. Grundprincipen bygger på "pasta-metoden", där en lösande vätska kombineras med absorberande medel. Se faktaruta.

PASTAMETODEN

Metoden innebär att det aktuella lösningsmedlet blandas med ett absorberande pulver, t.ex. krita, bentonitlera eller potatismjöl, till en pasta. Denna läggs på fläcken, som eventuellt först fuktas med lösningsmedlet. Pastan får ligga kvar på fläcken tills den torkat, varefter den borstas bort och ytan tvättas med vatten. Prova först på liten yta. Vid behov upprepas behandlingen.

Som första åtgärd: Försök först suga upp fläcken med hushållspapper eller absorberande medel, bearbeta sedan med fuktig duk och vatten.

Därefter används en lösning av vatten och diskmedel eller Allrent. Arbeta alltid utifrån och in mot fläckens mitt för att undvika spridning av fläcken. Används någon form av lösningsmedel så skölj noga med vatten och Allrent efteråt. Använd aldrig kraftfullare medel än fläckborttagningen kräver!

Vid användning av lösnings- och rengöringsmedel ska skyddsföreskrifter för dessa följas. Kontakta stenleverantören vid tveksamhet om lämplig metod.

Marmor/kalksten är känsligt för syror och salter. Medel som innehåller sådana ämnen ska INTE användas. Dessa stentyper består av relativt mjuka mineral och påverkas även av hårda mekaniska metoder. Efter fläckborttagning får i regel ytan en avvikande färg. Den rengjorda ytan behöver mättas med såpa/tvällösning för att få samma lyster som den omgivande ytan.

FLÄCKTYPER/FÖRORENINGAR

Följ alltid skyddsföreskrifterna för de medel som används

Cementbruk

Fläckar av härdat cementbruk är mycket svåra att avlägsna, det gäller att i första hand avlägsna bruket innan det härdat.

Fläcken skrapas försiktigt bort. Därefter slipas ytan för hand med fint vattenslippapper, stålull eller nylonduk till omgivande stenars ytfinhet. Prov bör göras på liten yta. Syror ska INTE användas, de kan ge frätskador och en större åverkan än vad fläcken innebär.

Fett/olja

Fett/oljefläckar ska avlägsnas så snabbt som möjligt för att förhindra att fett/olja tränger ned i stenen. Fläckarna torkas torra med papper och tvättas med lösningsmedel t.ex. lacknafta, thinner/cellulosaförtunning, aceton eller

blyfri motorbensin (95 oktan), som sedan sugts upp av papper eller absorberande medel. Sitter fläcken djupare använd pasta-metoden. Skölj med Allrent i brukslösning.

Gummiklackar

Svarta märken efter gummiklackar tvättas bort med cellulosaförtunning, lacknafta eller terpentin. Skölj med Allrent i brukslösning.

Lim

Lim kan ha olika sammansättning som kräver olika medel. Limrester tvättas bort med thinner/cellulosaförtunning. Även aceton kan användas med försiktighet.

Märkpenor

Använd T-röd på en duk. Även thinner och aceton kan provas med försiktighet. Om fläcken trängt ned i stenen används pasta-förfarande. Skölj med Allrent i brukslösning.

Olje-/lackfärg

Använd thinner/cellulosaförtunning eller terpentin i kombination med papper och därefter i pastaform. Efter-tvättning med ammoniak i vattenlösning vid behov.

Plastfärg

Fläckar av plastfärg är mycket svåra att avlägsna när de härdat. De bör torkas bort före härdning i kombination med vatten. Ev. härdade plastfärgfläckar skrapas bort med rakblad. Vid behov kan eftertvättning med varm lösning av kaustiksoda användas. Skölj med vatten.

Rost

Rostfläckar är mycket svåra att avlägsna, särskilt om de suttit länge. Man måste överväga rostfläckens betydelse i förhållande till eventuella frätskador som uppstår vid borttagning med oxalsyra.

Varning: Syror skadar marmor och kalksten (polerade och slipade ytor etsas av syran). Använd syran med försiktighet och skölj väl med Allrent i brukslösning.

Stearin

Avlägsna mesta möjliga mekaniskt genom att skrapa försiktigt med kniv eller liknande. Alternativt kan frysspray användas. Eftertvätta med blyfri motorbensin (95 oktan), eventuellt i pastaform. Skölj med Allrent i brukslösning.

Te

Te kan orsaka missfärgningar, särskilt på ljus marmor/kalksten om man inte torkar upp fläcken omgående. Prova först med diskmedel eller Allrent. Missfärgning kan blekas med Klorin, tänk dock på att stenen kan etsas och blekas. Skölj med Allrent i brukslösning.

Tejp

Limrester tvättas bort med thinner/cellulosaförtunning. Även aceton kan provas med försiktighet.

Tuggummi

Skrapa bort eller använd frysspray

Urin

Tvätta rent med diskmedel eller Allrent i brukslösning.